אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלקים התהלך נח (ו ט).

ברש"י מדייק (ד"ה את האלקים), כי בנח כתיב את האלקים התהלך נח, ובאברהם כתיב (בראשית כד מ) אשר התהלכתי לפניו, עיי"ש דבריו, ואולי יש לפרש בענין אחר.

ואפשר לומר בהקדם דברי **הייטב פנים** (אבני זכרון אות סד) ליישב קושית הזוה"ק (וירא דף קיט:) על אומרו והאלקים נסה את אברהם, ולמה לא הזכיר כלל נסיונו של יצחק שהיה בן ל"ז שנה ונתרצה לעקדו ולשחטו, וביאור הדבר, כי יש מסירת הגוף שנהרג על קידוש השם ונפשו עולה למרום לצרור בצרור החיים, אבל מדרגה גדולה מזו היא ענין מסירת נפש ונשמה ממש, וזה היה נסיונו של אברהם אבינו כי השי"ת הבטיחו כי ביצחק יקרא לך זרע, וזה כל מטרת לבו להעמיד אומה הישראלית עובדי ה', ואילו ח"ו נשחט יצחק אז פסקה עבודתו, כי ישמעאל לא נקרא זרעו, ואם כן כשצוה השי"ת לעקדו ולשוחטו ואברהם אבינו נתרצה לזה, על כרחו מפני שמסר נפשו רוחו ונשמתו ממש לקיים מצות ה', אבל ביצחק לא היה רק מסירת גופו, כי הרי יצחק עקב היה וידע שאינו מוליד, ולא ידע עדיין מה שנאמר באברהם כי ביצחק יקרא לך זרע, וסבור שבלאו הכי לא יעמיד תולדות, אם כן מה בצע בעודנו חי כמה שנים, ואין בזה רק מסירת הגוף, ולכך נאמר נסה את אברהם דייקא, עכ"ד הקדושים.

והנה מרן זלה"ה **כברך משה** (בפרשתן אות ו') כתב לפרש בזה כי כתיב להלן בעצם היום הזה, פירש"י, למדך הכתוב שהיו בני דורו אומרים אילו אנו רואים אותו נכנס לתיבה אנו שוברין אותה והורגין אותו, הרי שגם נח היה מוכן למסור את נפשו לה', ונכנס לתיבה בעצם היום הזה לקיים רצון ה', אמנם זהו רק מסירת הגוף, ובזה נחלקו רבותינו, **כי יש דורשים לשבח** אילו היה בדורו של אברהם היה בדורו של צדיקים על אחת כמה וכמה שהי' עולה במעלות רמות בדרך עבודתו לה' במסירת נפשו, אמנם **יש דורשים לגנאי**, אילו היה בדורו של אברהם אבינו שהוא מסר את נפשו לה' אז לא היה נחשב לכלום, וכמו שלא נחשב נסיונו של יצחק אבינו כלל לעומת אברהם אבינו, מפני שלא הי' אלא מסירת הגוף ולא את נפשו.

ובזה פירוש מה שכתוב **את האלקים התהלך נח**, שהיה נח מוכן למסור את גופו על קדושת ה', למען תשאר נפשו צרורה בצרור החיים את האלקים תחת כסא כבודו, אבל לא היה מוכן למסור גם את נפשו רוחו ונשמתו כאברהם אבינו, ולזה ממשיך ואמר ויולד נח שלשה בנים, שכל כוחותיו והשפעת נפשו השקיע בבניו, אבל על בני דור לא השגיח להחזירם למוטב, למען לא תפריעהו מלחנך בניו וביתו, כי לא היה במדריגת אברהם שהיה מוכן ומזומן למסור גם נשמתו, ולא ישאר מבניו שארית ההולכים בדרך ה', ולכן השקיע נח כל מאמצי כוחו ועבודתו רק בזה שיעמוד מבניו דור ישרים, עכ"ד הנחמדים.

ויש להטעים דבריו על פי מה דאיתא בגמרא (ברכות י.) במה שנאמר, בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא, ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו', מאי כי מת אתה ולא תחיה, מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא, אמר ליה מאי כולי האי, אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה, א"ל משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו, א"ל בהדי כבשי דרחמנא למה לך, מאי דמפקדת איבעי לך למעבד ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד, ע"כ.

ויש לומר כי זהו היה עבודת אברהם אבינו הגם שידע שאם ישחט את בנו לא ישאר לו בנים לעבוד את ה', אמנם כיון שציוה לו ה' שיעלהו לעולה, לא הקשה כלום ומיד הלך ועקדו על המזבח, כי בהדי כבשא דרחמנא למה לך, משא"כ נח לא היה במדריגה זו אלא כל מגמתו היה שישאר לו בנים, לכן לא החזיר בתשובה את בני דורו, שחשש שאם יתקרב להם ויטפל עמהם שמא ילמדו בניו ממעשיהם, משא"כ באברהם מצינו שעסק עם בני דורו וקרבם להשי"ת, וכל עובר ושב מצא מקום בביתו, וי"ל כי זהו כוונת הכתובים, בנח נאמר **את האלקים התהלך נח**, כי חשש בכל עת שלא יקצץ מאילנא דחיי, וישארו דורותיו דבוקים בהשי"ת, אמנם גדול מה שנאמר באברהם, **אשר התהלכתי לפניו**, כי אברהם היה במדריגה גבוה, ולא חשב כלום חשבונות מה שיהי' עם בניו, אלא עשה מה שציוהו הבורא ב"ה בתמימות. ועל פי זה מדיוק לשון הכתוב על נח, **תמים היה בדרותיו**', כי כל דעתו של נח היה בשביל דורותיו, שישאר דורות נאמנים לה' ולתורתו.

ויתבאר בזה מה שמצינו (בראשית כא י) בשרה שאמרה לאברהם, גרש האמה הזאת ואת בנה וגו', וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו, ויש לומר כי שרה טענה כי אם יהי' ישמעאל בצוותה עם יצחק שמא ילמוד ממעשי ישמעאל, לכן רצה לגרשו, אמנם אברהם אמר לה בהדי כבשא דרחמנא למה לך, ולא רצה לדחות את ישמעאל עד שאמר לו הקב"ה, אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה, אז אחר שצוהו ה' לגרשו אז עשה מה שציוה אותו ה' וגרש את ישמעאל.

ובדרך זה יש לפרש מה שכתוב במדרש (בראשית רבה מח י), **הקב"ה אמר לאברהם, אתה אמרת והשענו תחת העץ, חייך שאני פורע לבניך** (ויקרא כג) **בסוכות תשבו שבעת ימים**, ולפי הנ"ל יתבאר, כיון שאברהם אבינו קירב כל עובר ושב ואמר להם השענו תחת העץ, ועשה מצות ה' בלי התחכמות, ולא חייש שמא כלל שמא יפסיד על ידי זה חינוך בניו, לכן פרע לו השי"ת מצות סוכה, אשר בסוכה מביאין את הארבע מינים, ומבואר בספרים הקדושים שהם מרמזים על ד' כיתות בני אדם, אף על שאין להם טעם וריח, ומכל מקום מאגדים כולם יחד ומביאים בהסוכה, כי הסוכה הוא שמירה עליונה שלא יפסיד כלום בחבורתם יחד, וזכינו לזה כשכר חלף עבודת אברהם אבינו בעבודת לה' בתמימות.

❖ ❖ ❖

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלקים התהלך נח (ו ט).

איתא בבעל הטורים את האלקים התהלך נח, סופי תיבות חכ"ם. וצ"ב ענינו.

ויש לומר בהקדם מש"כ **הייטב לב** (פ' ראה אות ג') לפרש הגמרא (בבא בתרא עח:) אהא דכתיב (במדבר כא כז) על כן יאמר המושלים, אלו המושלים ביצרם, באו חשבון, באו ונחשוב חשבונו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, ואם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא, ע"כ. ויש להבין איך המושלים ביצרם יאמרו כן, הלא זו מאהבת השכר ויראת העונש, וכבר אמרו חז"ל (אבות א ג) אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, ומבאר על פי אמרם ז"ל בקידושין (מ:) ת"ר לעולם יראה האדם את עצמו כאלו חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו וכל העולם לכף זכות, עבר עבירה אוי לו שהכריע את עצמו וכל העולם לכף חובה, וכבר כתבו המפורשים הא דאין לעשות מצוה מכח שכר ועונש, היינו בשביל עצמו, כי הוי ליה כאלו עושה לצורך עצמו, אבל בשביל שכר ועונש של כל העולם, זה ודאי ראוי ונכון לעשות מצוה לזכות הרבים ולהציל נפשות ישראל.

והן הן דברי הגמרא, כי הבלתי מושלים ביצרם עושים מכח חשבון של עצמם, אבל המושלים ביצרם יאמרו באו ונחשוב **חשבונו של עולם**' דייקא מה שהעולם נידון על פי הרוב, ואם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן

לעולם הבא, כי זה אחת ממצות שבין אדם לחבירו בכלל גמילת חסדים לתומכו ולסעדו להכריע כל העולם לכף זכות, ועל כיוצא באלו אמרו (פאה א א) אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא, ופירש הרמב"ם ז"ל (בפירוש המשניות) בעבור שנהג מנהג טוב בין אדם לחבירו ימצא טוב בעולם הזה, ועל מעשה המצוה שעשה רצון קונו על זה ימצא טוב לעולם הבא, עכדה"ק ודפח"ח.

והנה **בקדושת יום טוב** (בפרשתן) הקשה על דברי הגמרא הנ"ל, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו וכל העולם עמו לכף זכות וכו', הלא לפי המבואר ברעיא מהימנא (צו כח:) עבירה אינה מכבה תורה אבל עבירה מכבה מצוה, ואם כן איך מלתא דפשיטא הוא שאם עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, אולי ח"ו עבר עבירה מקודם והעבירה מכבה את המצוה. ומיישב כי יש מצוה כגון תפילין ומזוזה שאנו מקיימין לקיים מה שנצטוינו הבורא ב"ה בסיני, ויש מצות שמלבד מה שמקיימין המצוה עצמה נגרר גם מצוה אחרת עמה, כגון קריאת שמע שמלבד מה שמקיים מצות קריאת שמע יש בו ג"כ מצות תלמוד תורה, והגם שעבירה מכבה מצוה מ"מ אינו מכבה תורה, וזהו שאמרו עשה מצוה 'אחת' היינו מצות 'אחד' שהוא קריאת שמע אז אשריו שהכריע את העולם לכף זכות, כי מצוה כזו שיש בה תלמוד תורה עבירה אינה מכבה אותה. וכן בענין מצות לימוד התורה בעצמו, אשר מלבד שמקיים מצות לימוד התורה יש בה ג"כ סגולת התורה, אשר אין עבירה מכבה אותה לעולם, ויש בזה להכריע את כל העולם לכף זכות. עכ"ד הנחמדים.

ואמרתי לענ"ד להוסיף על דבריו, כי יש לומר 'עשה מצוה אחת' הכוונה למצות פריה ורביה, שהאדם נושא אשה להעמיד דורות נאמנים בישראל, יש בה גם כן סגולה זו, כי מלבד מה שמקיים ציווי הבורא ית"ש בעצמה, גם עוסק בקיום העולם להקים דורות נאמנים לה' ובנים ובני בנים שיעסקו בתורתו, ויש בזה ג"כ סגולת התורה ואין עבירה מכבה אותה.

ובזה יובן דברי הבעל הטורים, **את האלקים התהלך נח ס"ת חכ"ם**, כי ידוע פתגם הגמרא (תמיד לב.) איזהו חכם הרואה את הנולד, דראה והבין שאם הקב"ה יביא מבול לעולם יהי' חורבן עולם ולא יהי' לו תקימה, לכן ראה וישא אשה והוליד ג' בנים וחנך אותם שיוכלו לעמוד נגד כל רוחות העולם, ובזה עשה יסוד גדול וטובה לכל העולם שיתקיים העולם, ואין עבירה מכבה את מצותיו, ולכן כתיב את האלקים התהלך נח, ויולד נח שלשה בנים, כי זה הי' קיומו את האלקים, כי ויולד נח שלשה בנים, ובזה יתבאר מש"כ, צדיק תמים היה בדרותיו, כלומר בשביל דורותיו, כי במה שהקים דורות נאמנים לה' בזה עשה טובה גדולה לקיום העולם, והשי"ת ישפע לנו שפע ברכה והצלחה ושובע שמחות עיאגו"צ בב"א.

❖ ❖ ❖

ברכת מזל טוב

לבני היקר מו"ה **יעקב יהודא מיטטעלמאן** הי"ו

לרגל אירוסי בנו נכדי היקר החתן תמים למעלות הבה"ח **מרדכי** נ"י

למזל טוב ובשעטומו"צ

ולחתני היקר מו"ה **משה ישכר בעריש גליק** הי"ו

לרגל נשואי בתו נכדתי הכלה שתחי' למזל טוב ובשעטומו"צ

ויה"ר שהזוויגים יעלו יפה ויזכו להעמיד דורות ישרים ומבורכים נאמנים לה' ולתורתו

ונזכה לראות רב נחת דקדושה מכל יוצ"ח עביגוא"צ בב"א.

ברכת מזל טוב